

PROGRAM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO

OBIEKT: kolumna z figurą Najświętszej Marii Panny

LOKALIZACJA: Rudy, ul. Juliusza Rogera 1

INWESTOR: Gmina Kuźnia Raciborska
47-420 Kuźnia Raciborska, ul. Słowackiego 4

OPRACOWANIE: Konserwacja Zabytkowej Architektury dr arch. Bronisław Mzyk
42-605 Tarnowskie Góry, ul. Zwycięstwa 35

AUTORZY: Milena Mzyk-Makosz
Dariusz Makosz

sierpień 2019r.

KARTA TYTUŁOWA

DANE OBIEKTU:

Identyfikacja obiektu: kolumna z figurą Najświętszej Marii Panny.

Autor i warsztat: prawdopodobnie Jan Baltazar Janda.

Czas powstania: 1870 r.

Styl: neobarokowy.

Technika wykonania: kamień naturalny i sztuczny;

techniki kamieniarskie, ceramiczne, murarskie i tynkarskie.

Wymiary ogólne: kolumna 0,80 x 0,80 x 6,32 m; niecka - średnica 3,50 m.

Miejsce przechowywania: Rudy, ul. Juliusza Rogera 1, dz. ewid. 1053/4.

Właściciel: Gmina Kuźnia Raciborska

47-420 Kuźnia Raciborska, ul. Słowackiego 4

Numer rejestru zabytków: B/178/10.

Wcześniejsze konserwacje lub renowacje: tak.

Wcześniejsze dokumentacje: program postępowania konserwatorskiego ze stycznia 2016 r.; autorzy Milena Mzyk-Makosz i Dariusz Makosz

DANE DOKUMENTACJI:

Opisowa: 11 stron.

Rysunkowa: 2 rysunki.

Fotograficzna: 47 stron wydruków fotografii formatu A4.

Opracowanie: Milena Mzyk-Makosz

Dariusz Makosz.

OPIS INWENTARYZACYJNY OBIEKTU

Kolumna maryjna jest usytuowana w miejscowości Rudy, gminie Kuźnia raciborska, na nieruchomości gruntowej nr 241105_5.0006.AR_17.1053/4, stanowiącej własność Gminy Kuźnia Raciborska.

Kolumna maryjna chroniona jest na podstawie decyzji z dnia 23 czerwca 2010 r. o wpisaniu do rejestru zabytków ruchomych województwa śląskiego pod numerem B/178/10.

Zabytek jest rzeźbą w formie kolumny maryjnej, należącej do popularnego na Śląsku i w Czechach rodzaju rzeźby pomnikowej, przedstawiającego Maryję w typie Immaculaty, na wysokiej kolumnie z rozbudowanym cokołem.

Lokalizacja w centrum miejscowości, u zbiegu dróg, a przede wszystkim na osi widokowej alei lipowej, prowadzącej do Zespołu Klasztorno-Pałacowego w Rudach, stanowi o istotnym znaczeniu obiektu, jako miejsca kultu religijnego oraz walorach plastycznych w układzie otoczenia.

Stylistycznie zabytek jest przykładem XIX-wiecznej, historyzującej rzeźby kamiennej. Obiekt prawdopodobnie wykonany został w roku 1870 w berlińskiej pracowni czeskiego rzeźbiarza Jana Baltazara Jandy.

Obiekt ma budowę trójczłonową. Kolumna zwieńczona przedstawieniem figuralnym ustawiona jest na wysokim postumencie.

Postument posadowiony jest na niewysokiej czworobocznej podstawie, prostopadłościenny, z cokołem wydzielonym gzymsowaniem. Górne partie postumentu obiega profilowana opaska, całość wieńczy prosta płyta, sfazowana w formie daszku.

Na frontowej stronie trzonu postumentu umieszczona główka putta, pierwotnie mieszcząca tryskacz wody oraz wypukłorzeźbiona inskrypcja:

St. Maria
Regina Coeli
Ora Pro Nobis

Na impoście umieszczona jest klasyczna kolumna zwieńczona kapitelem korynckim, stanowiąca oparcie dla ośmiobocznej podstawy pełnoplastycznej figury Maryi.

Baza kolumny złożona jest z dwóch torusów i trochilusu między nimi, umieszczonych na czworobocznej plincie, na którą spływają narożne żabki. Trzon kolumny gładki, bez entasis, lekko zwężający się ku górze. Niski kapitel zdobiony jest stylizowanymi liśćmi akantu i nakryty ośmiobocznym abakusem.

Rzeźba Marii jest w typie Immaculaty, czyli niepokalanie poczętej. Maria przedstawiona jest w młodym wieku, bez dzieciątka. Stoi na kuli ziemskiej oraz półksiężycu, jedną stopą przydeptując węża, trzymającego w pysku jabłko. Ubrana jest w przepasaną paskiem suknię oraz płaszcz. W lewej dłoni trzyma kwiat lilii. Nakrytą maforionem głowę ozdabia nimb z dwunastoma gwiazdami oraz korona. Maria przedstawiona jest w lekkim kontrapoście. Prawa dłoń odchylona w geście wskazującym kierunek kościoła. Ciało spowite szatą, układającą się w miękkie, opadające fałdy draperii, tworzące z lewej strony kształt litery V. Twarz Marii o skupionym wyrazie, oczy lekko przymknięte a wzrok skierowany w dół.

Kolumna umieszczona jest w misie fontanny o rzucie koła. Niecka ma proste ścianki boczne, górny brzeg stanowi gzyms obiegający fontannę półwałkiem i zamknięty od góry prostą półką, nachyloną w kierunku wnętrza. Od strony zewnętrznej górny brzeg podkreślony jedynie delikatną listwą. Dołem ścianki zewnętrzne wykończone wywinięciem brzegu. Ścianki złożone z sześciu łukowo wygiętych odcinków.

Pierwotnie kamienną nieckę obiegała murowana, ceglana opaska, wystająca ponad poziom gruntu, obrobiona zaprawą, przechodząca niżej w schodkowo rozszerzający się fundament ceglany.

Wymiary obiektu:

kolumna 0,80 x 0,80 x 6,32 m

niecka - średnica 3,50 m.

Inwentaryzacja obiektu w formie przekroju i rzutu została zamieszczona w części rysunkowej.

Budowa technologiczna obiektu.

Na podstawie odkrywek samoistnych ustalono, że obiekt ma złożoną budowę materiałową i wykonany jest zarówno z kamienia naturalnego, jak i sztucznego.

Figura z przedstawieniem Maryi pełnoplastyczna, wykonana jako odlew ceramiczny.

Nimb gwiazdzisty metalowy.

Rzeźba posadowiona na wieloczołowym postumencie, którego zasadnicza część wykonana z opracowanych rzeźbiarsko ciosów piaskowca drobno i równoziarnistego o kolorze żółtawym. Powierzchnie opracowane fakturą gładką. Inskrypcje kute wypukło.

Cokół murowany z cegły, wyprawiony zaprawą imitującą sztuczny kamień.

Powierzchnia kolumny maryjnej przemalowana wielobarwnie farbami organicznymi.

Ściany niecki z bloków kamiennych opracowanych w fakturze gładkiej. Dno z wylewki cementowej.

Opaska niecki i fundament murowane z cegły pełnej.

Opis warunków przechowywania.

Obiekt w ekspozycji zewnętrznej. Posadowiony na wysepce zieleni na krzyżowaniu dróg wojewódzkich nr 425 i 919 oraz drogi gminnej - ulicy Cysterskiej, obciążonych intensywnym ruchem kołowym.

Stan zachowania i przyczyny zniszczeń obiektu.

W okresie obserwacji obiektu od opracowania w roku 2009 karty ewidencyjnej stwierdza się szybko postępujący proces niszczenia. Obecnie stan zachowania zabytku należy określić jako bardzo zły. Zniszczenia obejmują zarówno powierzchnię, jak i strukturę obiektu.

Ze względu na katastrofalny stan przedstawienia figuralnego, zagrażający całkowitym zniszczeniem zabytku, w kwietniu 2016 r. przeprowadzono (na podstawie pozwolenia ŚWKZ nr 85/2016 z dnia 4 lutego 2016 r.) ratunkowy demontaż figury¹.

Podczas demontażu stwierdzono destrukcję dolnej części figury, spowodowaną pierwotnie rozsadzającym działaniem korodującego trzpienia mocującego, wtórnie zaś przypadkowego zbrojenia wykonanych w przeszłości wypełnień z betonu i cegły. Penetrująca w spękaniach woda wywołała rozmiękczenie i dezintegrację mrozową materiałów. Silne spękanie i rozspojenie elementów maskowane było po części wtórnymi warstwami przemalowań.

Także pozostałe elementy kamienne są spękanie strukturalnie, co powoduje ich przemieszczenia i destabilizację. Najsilniejsze spękania są wynikiem korozji żelaznych dybli kotwiących oraz rurek instalacji wodnej.

Obok głębokich, kilkumilimetrowej szerokości spękań, na obiekcie występują liczne drobniejsze rysy i złuszczenia, umożliwiające penetrację wody w głąb kamienia. Ubytki kamienia wywołane rozsadzaniem lodu w szczelinach widoczne są w szczególności w obrębie postumentu.

Powierzchnia kolumny maryjnej pokryta jest nawarstwieniami wielokrotnych przemalowań farbami organicznymi. Spęcherzone i łuszczące się warstwy farby odsłaniają korozyjne nawarstwienia nieszlachetnej patyny kamienia, składającej się głównie ze smolistych zanieczyszczeń powietrza, wylugowanego lepiszcza oraz produktów korozji kamienia. W odspojeniach farb widoczne są ponadto warstwy

¹ Figura jest obecnie zmagazynowana w Tarnowskich Górach, przy ul. Zwycięstwa 35.

zapraw mineralnych o zróżnicowanej grubości, stanowiące uzupełnienia i naprawy wcześniejszych uszkodzeń kamienia, jak również szpachowania.

Podejmowane kolejno próby zabezpieczenia i odnawiania kamieniarki poprzez pokrywanie jej powierzchni farbami i zaprawami, powodowały stopniowe uszczelnianie powierzchni i przesycanie warstw przypowierzchniowych spoiwem organicznym, a co za tym idzie uruchomiły procesy niszczenia.

Pograżenie niecki w gruncie wpływa, poprzez nanoszenie materiału biologicznego i zawilgocenie, na rozwój mikroflory na powierzchni kamienia. Widoczne zasiedlenie porostami oraz mchami powoduje niszczenie piaskowca na drodze korozji mikrobiologicznej, powodowanej przez kwasy organiczne.

Obiekt jest stale nawilgacany wodą opadową, długo zalegającą w pozbawionej prawidłowego odpływu niecce oraz podciąganą kapilarnie z gruntu, zanieczyszczaną roztworami soli. Brak możliwości swobodnego wysychania kamienia poprzez uszczelnienie powierzchni, powoduje zwiększone zawilgocenie obiektu, obniżające jego wytrzymałość mechaniczną.

Na całej powierzchni obiektu widoczne są ślady zawilgocenia i kumulacji zasolenia. Ponadto obserwuje się przesycenie powierzchniowych warstw piaskowca olejnym spoiwem farb.

Bezpośrednim czynnikiem powodującym dezintegrację powierzchni kamienia jest, obok rozmiękczającego działania wody i rozsadzającego pory lodu, działalność krystalizacyjna soli rozpuszczalnych w wodzie, akumulowanych w porach przypowierzchniowych. Ich niszczące działanie jest szczególnie czytelne w ubytkach sięgających warstwy cegieł, gdzie krystalizujące sole odspoily warstwę ceramiki wraz z zaprawą wierzchnią.

Na powierzchni kamieni występują ciemnoszare nawarstwienia nieszlachetnej patyny, wnikałej w pory przypowierzchniowe, składającej się głównie ze smolistych zanieczyszczeń powietrza, wylugowanego lepiszcza oraz produktów korozji kamienia.

Bezpośrednim czynnikiem powodującym niszczenie obiektu jest działanie wody opadowej, oddziałującej na składniki szkieletu ziarnowego i spoiwa kamienia. Penetracja wody powoduje pęcznienie minerałów, a tym samym rozluźnienie spoiwości pomiędzy ziarnami. Woda i rozpuszczony w niej kwas węglowy rozkładają krystaliczny węglan wapnia i transportują go do partii przypowierzchniowych, gdzie przechodząc w formę bezpostaciową, przyczynia się on do uszczelniania porów. Rozmiękczenie przez wodę, a także ługowanie lepiszcza na drodze korozji chemicznej, uzupełniane jest rozsadzającym pory i szczeliny działaniem lodu.

Niszczenie materiału odbywa się na skutek korozji fizycznej w następstwie zmian temperatury. Na skutek dobowych wahań temperatury oraz różnic w pochłanianiu ciepła przez elementy w różnym stopniu pokryte nawarstwieniami, różnice rozszerzalności termicznej prowadzą do występowania dużych naprężeń.

W porach przypowierzchniowych dodatkowym czynnikiem niszczącym jest działalność krystalizacyjna soli rozpuszczalnych w wodzie, akumulowanych w porach przypowierzchniowych kamienia, a pochodzących z korozji chemicznej spoiwa.

Gazy atmosferyczne, rozpuszczalne w wodzie opadowej oraz mgie, powodują korozję chemiczną kamienia.

Oslabione na skutek działania korozji fragmenty kamienia uległy dezintegracji granularnej i przedstawiają liczne ubytki powierzchni.

Kolejnym czynnikiem korozyjnym jest zakażenie mikroorganizmami. Miejscowo w strefach kumulacji wody i zalegania resztek gleby widoczne są ślady korozji mikrobiologicznej, głównie porostami i mchami. Ich obecność przyczynia się do utrzymywania stałego zawilgocenia podłoża, a kwasy organiczne powstałe na drodze ich metabolizmu niszczą kamień na drodze chemicznej, powodując powstawanie wżerów, spękań i przebarwień. Materiał organiczny penetrujący wraz z wodą w szczeliny kamienia przyczynia się do pogłębiania zjawisk korozyjnych związanych z rozsadzaniem szczelin.

Elementy ścian basenu zostały częściowo pogrążone w warstwach nasypowych. Poniżej poziomu gruntu znalazły się spoiny poziome bloków ścianek basenu, a także szczelina łączenia na styku ścianek z opaską. Na skutek oddziaływania zamarzającego gruntu nastąpiły spękania i deformacja elementów niecki. Ubytki spoinowania oraz materiału kamiennego uzupełniano miejscowo zaprawą cementową. Bardzo szerokie wypełnienia spoin pomiędzy elementami brzegów niecki wskazują na możliwość deformacji (rozsunięcia) na skutek oddziaływania przemarzania gruntu i wody zamarzającej w niecce. Można zakładać, iż fundamenty i ich izolacje zostały uszkodzone.

Niekorzystnym czynnikiem związanym z ekspozycją obiektu jest jego lokalizacja w obrębie krzyżowania drogowego, na którym odbywa się duży ruch samochodów, w tym ciężarowych, co powoduje istotne drgania, jak również wpływa na zanieczyszczenia atmosferyczne.

Procesy niszczenia obiektu znajdującego się w ekspozycji zewnętrznej następowały stopniowo w miarę upływu czasu. Pokrywanie się powierzchni kamienia warstwą patyny początkowo naturalnej, następnie z coraz większym udziałem szkodliwych nawarstwień, spowodowało stopniowe uszczelnianie powierzchni kamienia i zmianę jej faktury i kolorystyki. Stopniowa korozja materiału kamiennego doprowadziła do powstawania dużych naprężeń, a w konsekwencji rozległych zniszczeń obiektu. Próby napraw poprzez uzupełnienia ubytków niewłaściwie dobranymi zaprawami i ich zbrojeniem spowodowały dodatkowe zniszczenia materiału oryginalnego, wynikające z uszczelnienia i naprężeń na styku z zaprawami o dużej wytrzymałości mechanicznej i sztywności.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Wnioski i założenia konserwatorskie

Obiekt wymaga podjęcia natychmiastowej interwencji konserwatorskiej, mającej na celu ochronę przed całkowitym zniszczeniem przedstawienia.

Zasadniczym zadaniem postępowania konserwatorskiego jest zahamowanie destrukcji, przywrócenie walorów estetycznych obiektu oraz zabezpieczenie przed dalszą korozją. Zakłada się przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej kolumny maryjnej wraz z niecką dawnej fontanny. Ze względu na ograniczenia aktualnej lokalizacji i uzbrojenia terenu nie przewiduje się przywrócenia funkcji fontanny.

Materiał kamienny wymaga ograniczenia działania czynników niszczących, wynikających z jego budowy oraz zabezpieczenia przed niszczącym działaniem czynników korozyjnych w miejscu ekspozycji.

Prace konserwatorskie prowadzone będą, po demontażu obiektu, w warunkach warsztatowych. Ponowny montaż po wykonaniu prac nastąpi w miejscu pierwotnej lokalizacji.

Ze względu na nadsypanie otaczającego terenu konieczne jest wydźwignięcie niecki ponad poziom gruntu, odpowiednio do pierwotnego układu.

Odsłonięte fundamenty należy poddać niezbędnym naprawom oraz uzupełnieniu do poziomu powierzchni gruntu, ewentualnie wymianie na fundament zapewniający właściwe posadowienie obiektu.

Zakłada się, iż ze względu na silne zawilgocenie i zniszczenia mrozowe murowana część cokołu będzie wymagała rekonstrukcji.

Na podstawie analizy ikonograficznej obiektu przyjmuje się, iż pierwotnie kolumna maryjna mogła być polichromowana jedynie w ograniczonym zakresie, tj. obrębie inskrypcji i części dekoracji. Biorąc pod uwagę historyczne opracowania podobnych obiektów można zakładać fragmentaryczne złocenia powierzchni kamienia. Ślady

patyny obserwowane na odsłoniętej spod przemalowań powierzchni wskazują, iż nie były one pierwotnie opracowane barwnie. Ostateczne ustalenia w tym zakresie zostaną podjęte po usunięciu wtórnych przemalowań i nawarstwień.

Nie zakłada się przywracania ogrodzenia kolumny ze względu na utratę jego funkcjonalnego znaczenia. Możliwość dostępu do stojącego na wysepce drogowej obiektu jest dodatkowo ograniczona poprzez rosnący żywopłot.

Należy dążyć do przeniesienia znaku informacji turystycznej w miejsce, które pozwoli na prawidłową ekspozycję zabytku od strony wjazdu z Kuźni Raciborskiej.

Po przeprowadzeniu postępowania konserwatorskiego należy sporządzić dokumentację powykonawczą.

Proponowane postępowanie konserwatorskie.

1. Demontaż kolumny właściwej, postumentu oraz obramowania niecki.
2. Rozbiórka murowanej konstrukcji cokołu z wykonaniem jej inwentaryzacji.
3. Przetransportowanie wszystkich zdemontowanych elementów do warsztatu wykonawcy.
4. Oczyszczenie z nawarstwień biologicznych i dezynfekcja kamienia przy użyciu środków o szerokim spektrum działania przeciwblogicznego.
5. Ostrożne mechaniczne usunięcie wtórnych uzupełnień z zapraw cementowych oraz cementowo-wapiennych, a także spoin klejowych.
6. Wykucie pozostałości kotew mogących ulegać korozji i ich zamiana na kotwy ze stali nierdzewnej.
7. Oczyszczenie z produktów korozji elementów metalowych przeznaczonych do pozostawienia na obiekcie, np. nimb, wraz z ich zabezpieczeniem antykorozyjnym w systemie cynkowania na zimno.
8. Usunięcie powłok olejnych:

- mechanicznie przy użyciu skalpeli i drobnych dłut,
 - przy zastosowaniu substancji spęczniających warstwy malarskie
 - na drodze zmydlania (mieszką amoniak – perhydrol – etanol).
9. Oczyszczenie powierzchni z zabrudzeń oraz nawarstwień fałszywej patyny:
- przy zastosowaniu pary wodnej pod regulowanym ciśnieniem
 - metodą chemiczną - pastą z fluorku amonu w metylocelulozie oraz roztworami środków powierzchniowoczących,
10. Oczyszczanie mocno rozwiniętych powierzchni figuralnych i ornamentalnych przy użyciu wody z doczyszczeniem mechanicznym szczoteczkami i drobnymi kamieniami szlifierskimi.
11. Ewentualne pozostające trwałe nawarstwienia mogą zostać doczyszczane metodą niskociśnieniową strumieniową przy użyciu pyłowych frakcji kruszyw, urządzeniem do mikropiaskowania.
12. Usunięcie przebarwień z korozji żelaza oraz korozji mikrobiologicznej przy pomocy okładów z roztworu kwasu tioglikolowego i wodorotlenku amonu.
13. Usunięcie przeolejeń struktury kamienia przy zastosowaniu metod chemicznych (mieszaniny H_2O_2 i NH_4OH , stabilizowanej alkoholem) i wyprowadzania powstałych w reakcji mydeł do okładów z ligniny i pulpy celulozowej.
14. Odsolenie kamienia metodą migracji do rozszerzonego środowiska, przy użyciu okładów z ligniny i wody demineralizowanej.
15. Scalenie rozłamów ceramiki na spoinę z żywicy epoksydowej z zastosowaniem zbrojenia ze stali nierdzewnej lub włókien szklanych i wykonaniem niezbędnego laminowania tkaniną szklaną od strony wewnętrznej.
16. Wzmocnienia konstrukcyjne i skotwienie spękań kamienia prętami spiralnymi z austenitycznej stali nierdzewnej, wklejanymi na systemowej zaprawie.
17. Zabezpieczenie większych szczelin dyspersją wodną żywicy epoksydowej.
18. Iniekcja drobnych szczelin żywicą epoksydową o niskiej lepkości.

19. Przeprowadzenie impregnacji strukturalnej środkiem opartym o estry kwasu krzemowego o stopniu wytrącania żelu ustalonym w zależności od właściwości podłoża.
20. Uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja brakujących fragmentów form rzeźbiarskich modyfikowaną zaprawą mineralną o właściwościach mechanicznych dostosowanych do podłoża (w szczególności należy uwzględnić obniżoną odporność mechaniczną).
21. Scalenie kolorystyczne powierzchni laserunkowo farbami mineralnymi.
22. Zakłada się ewentualną rekonstrukcję fragmentarycznych opracowań barwnych w technice krzemianowej.
23. Rekonstrukcja złocień złotem płatkowym w technice na mikstion przeznaczony do ekspozycji zewnętrznej.
24. Przeprowadzenie naprawy fundamentu z jego uzupełnieniem - wydźwignięciem do pierwotnego poziomu ekspozycji oraz przywróceniem formy opaski wokół niecki, ewentualnie rekonstrukcja fundamentu w konstrukcji żelbetowej, zapewniająca posadowienie obiektu poniżej strefy przemarzania gruntu.
25. Dno niecki wykonać w sposób zapobiegający oddziaływaniu naprężeń, mogących powodować spękania oraz ukształtowaniem zapewniającym prawidłowe odprowadzanie wody (w tym z ukształtowaniem faset na stykach z elementami pionowymi).
26. Wykonanie poziomych warstw izolacyjnych w rozwiązaniach systemowych, zapewniających długotrwałe, bezawaryjne funkcjonowanie zabezpieczenia.
27. Wykonanie pionowych izolacji przeciwwilgociowych elementów pograżonych w gruncie.
28. Odtworzenie murowanego cokołu kolumny z wykończeniem zaprawą imitującą kamień.

29. Montaż obiektu w miejscu posadowienia. Łączenia bloków kamiennych wykonać na uelastycznianą zaprawę mineralną z zastosowaniem nowych elementów kotwiących ze stali nierdzewnej.
30. Po scaleniu elementów kamiennych wykonać spoinowanie zaprawą mineralną, opartą o spoiwo z wapna trasowego.
31. Zapewnienie odpływu wody z niecki poprzez remont lub odtworzenie instalacji odprowadzającej wodę do sąsiadującej studzienki; należy przy tym uwzględnić skorygowany poziom obiektu.
32. Hydrofobizacja materiału kamiennego impregnatem silanowo-siloksanowym.

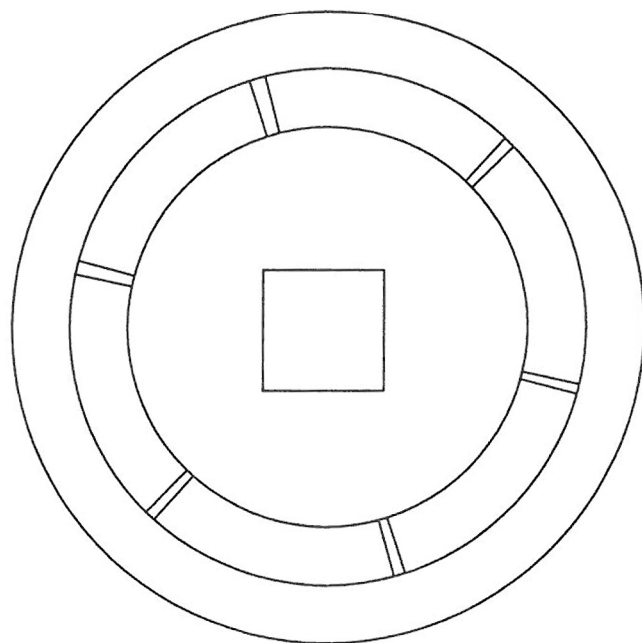
DOKUMENTACJA RYSUNKOWA

Il. nr 1. Lokalizacja kolumny maryjnej w Rudach.

Il. nr 2. Inwentaryzacja obiektu, sk. 1:50.

Lokalizacja kolumny maryjnej w Rudach.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Spis ilustracji:

- Fot. nr 1. Fragment archiwalnej widokówki z widokiem na kolumnę maryjną w Rudach. Wokół obiektu najstarsza wersja ogrodzenia.
- Fot. nr 2. Fragment fotografii archiwalnej z widocznym poziomem wydźwignięcia niecki fontanny.
- Fot. nr 3. Fotografia archiwalna. Widok kolumny od strony zachodniej.
- Fot. nr 4. Fotografia archiwalna obiektu. Widok od strony północno-zachodniej. Czytelne zróżnicowanie kolorystyczne dekoracji postumentu. Widoczny także pierwotny poziom wydźwignięcia kamiennej niecki i otaczające ją obramowanie wystające ponad poziom gruntu.
- Fot. nr 5. Fotografia archiwalna figury. Widok od strony zachodniej.
- Fot. nr 6. Fotografia archiwalna kolumny - okres powojenny. Widok od strony zachodniej. Czytelne jednolite opracowanie kolorystyczne obiektu.
- Fot. nr 7. Widok ogólny kolumny od strony południowo-zachodniej. Stan przed demontażem figury.
- Fot. nr 8. Widok ogólny obiektu od strony północnej. Stan przed demontażem figury.
- Fot. nr 9. Widok na obiekt od strony północnej. Stan przed demontażem figury. Widoczne przesłonięcie zabytku tablicą informacyjną.
- Fot. nr 10. Kolumna maryjna - widok od strony północno-zachodniej. Stan przed demontażem figury.
- Fot. nr 11. Obiekt od strony południowej. Stan przed demontażem figury.
- Fot. nr 12. Stan zachowania figury Maryi przed demontażem w roku 2016.
- Fot. nr 13. Stan zachowania figury Maryi przed demontażem w roku 2016. Widoczne spękania i deformacja podstawy.
- Fot. nr 14. Zniszczenia powłok malarskich oraz spękania formy rzeźbiarskiej. Stan przed demontażem figury w roku 2016.

- Fot. nr 15. Demontaż figury w roku 2016.
- Fot. nr 16. Baza figury. Stan podczas demontażu w roku 2016. Widoczne historyczne zniszczenia uzupełnione betonem i cegłą.
- Fot. nr 17. Baza figury. Stan podczas demontażu w roku 2016. Czytelne korodujące zbrojenie uzupełnień ubytków oraz mokre, zdeintegrowane zaprawy.
- Fot. nr 18. Baza figury. Stan podczas demontażu w roku 2016. Czytelne korodujące zbrojenie uzupełnień ubytków oraz mokre, zdeintegrowane zaprawy.
- Fot. nr 19. Figura podczas demontażu w roku 2016. Widoczny korodujący trzpień stalowy z obmurowaniem ceglany.
- Fot. nr 20. Podstawa figury po jej zdemontowaniu w roku 2016.
- Fot. nr 21. Spękania dolnej części figury. Stan po zdemontowaniu obiektu.
- Fot. nr 22. Rozspojenie spękań w obrębie podstawy figury, wypełnionej w przeszłości betonem i cegłą.
- Fot. nr 23. Korodujący trzpień montażowy z dodatkowymi gwoździemi powodujące rozsadzanie podstawy figury.
- Fot. nr 24. Rozłamy dolnej części szat Maryi. Czytelne spatynowane przełamy i podpłynięcia farbą we wcześniejszych szczelinach materiału.
- Fot. nr 25. Stan zachowania głowy postaci. Widoczne grube, sztywne warstwy łuszczących się przemalowań.
- Fot. nr 26. Stan zachowania postaci w obrębie kwiatów. Widoczne zatarcie rysunku rzeźbiarskiego grubymi warstwami przemalowań.
- Fot. nr 27. Stan zachowania niecki i kolumny. Widok od strony północnej. Czytelne nadsypanie powierzchni gruntu i pograżenie niecki.
- Fot. nr 28. Stan zachowania niecki i kolumny. Widok od strony południowej.
- Fot. nr 29. Stan zachowania górnej części kolumny właściwej. Widoczne nawarstwienia na powierzchni kamienia oraz ubytki formy.
- Fot. nr 30. Stan zachowania kapitelu. Widoczne spękania i deformacje abakusa.
- Fot. nr 31. Podstawa kolumny posadowiona w niecce fontanny. Stan zachowania. Widoczne spęcherzone i łuszczące wielokrotne przemalowania powierzchni.

- Fot. nr 32. Stan zachowania podstawy kolumny. Widoczne głębokie ubytki, sięgające struktury murowej.
- Fot. nr 33. Nakrywa postumentu z bazą kolumny właściwej. Stan zachowania. Widoczne nawarstwienia korozyjne kamienia, łuszczące się przemalowania oraz zasiedlenie mikroorganizmami.
- Fot. nr 34. Stan zachowania bazy kolumny właściwej. Widoczne łuszczące się przemalowania, odsłaniające zdeintegrowaną powierzchnię kamienia.
- Fot. nr 35. Stan zachowania dekoracji postumentu z pozostałością tryskacza fontanny.
- Fot. nr 36. Naroże postumentu. Widoczne spękania i duży ubytek kamienia.
- Fot. nr 37. Podstawa cokołu od strony tylnej. Czytelne głębokie ubytki struktury. Widoczna pozostałość instalacji odwadniającej.
- Fot. nr 38. Podstawa cokołu od strony bocznej (zachodniej).
- Fot. nr 39. Podstawa cokołu - widok od strony frontowej.
- Fot. nr 40. Odspojenia wyprawy na podstawie obiektu odsłaniające ceglany trzon z czytelnymi objawami krystalizacji soli.
- Fot. nr 41. Spękania i deformacje obramowania niecki. Widoczne kumulacje zasolenia w strefach spękań kamienia.
- Fot. nr 42. Objawy korozji mikrobiologicznej na powierzchni zawilgoconego kamienia. kamienia - zasiedlanie mchem i porostami.
- Fot. nr 43. Wtórne wypełnienia zdeformowanych spoin w elementach niecki.
- Fot. nr 44. Pozostałość instalacji odwadniającej.
- Fot. nr 45. Zniszczone wtórne wypełnienia na łączeniach elementów obramowania niecki.
- Fot. nr 46. Odkrywka pograżonej w gruncie kamiennej czaszy oraz schodkowo murowanych obramowania i fundamentów obiektu.
- Fot. nr 47. Wyprofilowana podstawa zewnętrznej części niecki.

Fot. nr 1. Fragment archiwalnej widokówki z widokiem na kolumnę maryjną w Rudach. Wokół obiektu najstarsza wersja ogrodzenia.

Fot. nr 2. Fragment fotografii archiwalnej z widocznym poziomem wydźwignięcia niecki fontanny.

Fot. nr 3. Fotografia archiwalna. Widok kolumny od strony zachodniej.

Fot. nr 4. Fotografia archiwalna obiektu. Widok od strony północno-zachodniej. Czytelne zróżnicowanie kolorystyczne dekoracji postumentu. Widoczny także pierwotny poziom wydźwignięcia kamiennej niecki i otaczające ją obramowanie wystające ponad poziom gruntu.

Fot. nr 5. Fotografia archiwalna figury. Widok od strony zachodniej.

Fot. nr 6. Fotografia archiwalna kolumny - okres powojenny. Widok od strony zachodniej. Czytelne jednolite opracowanie kolorystyczne obiektu.

Fot. nr 7. Widok ogólny kolumny od strony południowo-zachodniej. Stan przed demontażem figury.

Fot. nr 8. Widok ogólny obiektu od strony północnej. Stan przed demontażem figury.

Fot. nr 9. Widok na obiekt od strony północnej. Stan przed demontażem figury. Widoczne przesłonięcie zabytku tablicą informacyjną.

Fot. nr 10. Kolumna maryjna - widok od strony północno-zachodniej. Stan przed demontażem figury.

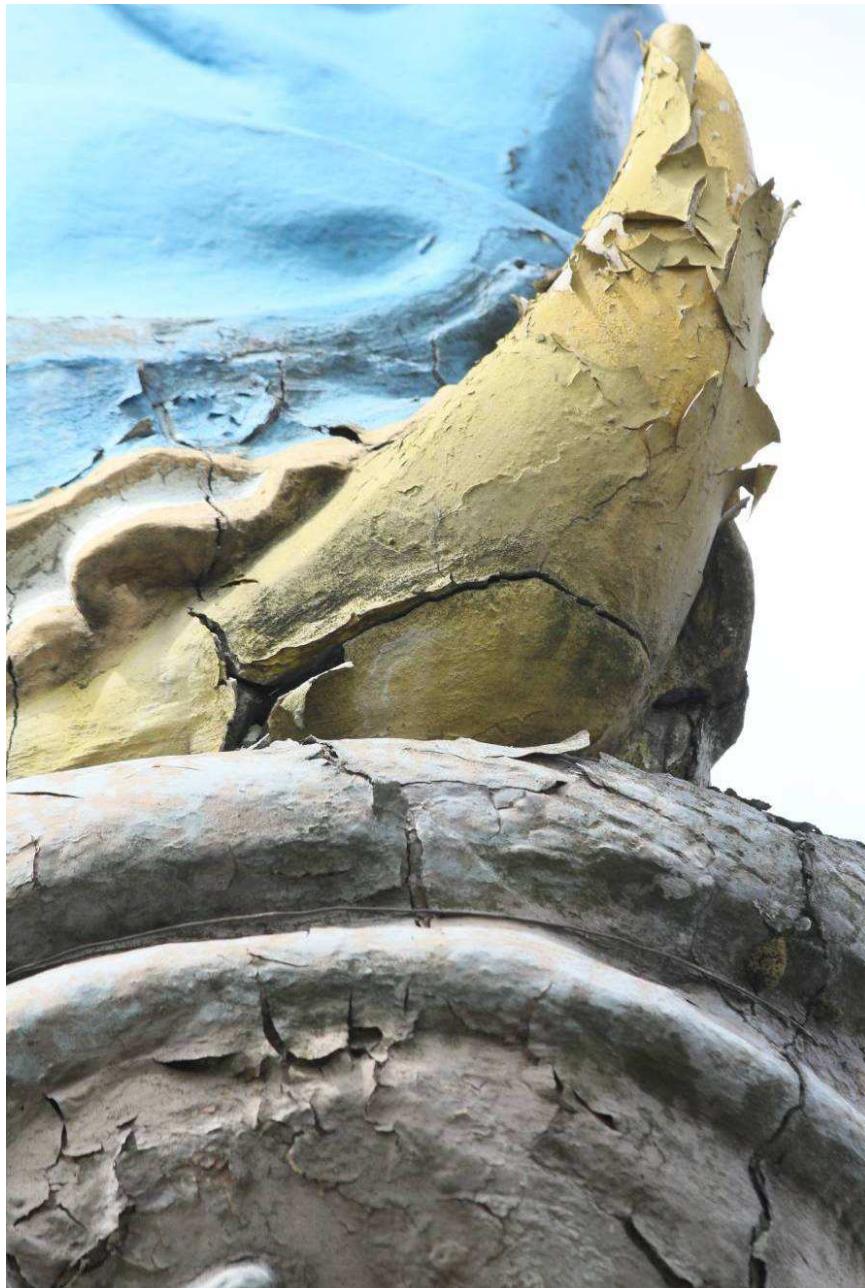
Fot. nr 11. Obiekt od strony południowej. Stan przed demontażem figury.

Fot. nr 12. Stan zachowania figury Maryi przed demontażem w roku 2016.

Fot. nr 13. Stan zachowania figury Maryi przed demontażem w roku 2016. Widoczne spękania i deformacja podstawy.

Fot. nr 14. Zniszczenia powłok malarskich oraz spękania formy rzeźbiarskiej. Stan przed demontażem figury w roku 2016.

Fot. nr 15. Demontaż figury w roku 2016.

Fot. nr 16. Baza figury. Stan podczas demontażu w roku 2016. Widoczne historyczne zniszczenia uzupełnione betonem i cegłą.

Fot. nr 17. Baza figury. Stan podczas demontażu w roku 2016. Czytelne korodujące zbrojenie uzupełnień ubytków oraz mokre, zdeintegrowane zaprawy.

Fot. nr 18. Baza figury. Stan podczas demontażu w roku 2016. Czytelne korodujące zbrojenie uzupełnień ubytków oraz mokre, zdeintegrowane zaprawy.

Fot. nr 19. Figura podczas demontażu w roku 2016. Widoczny korodujący trzcień stalowy z obmurowaniem ceglanym.

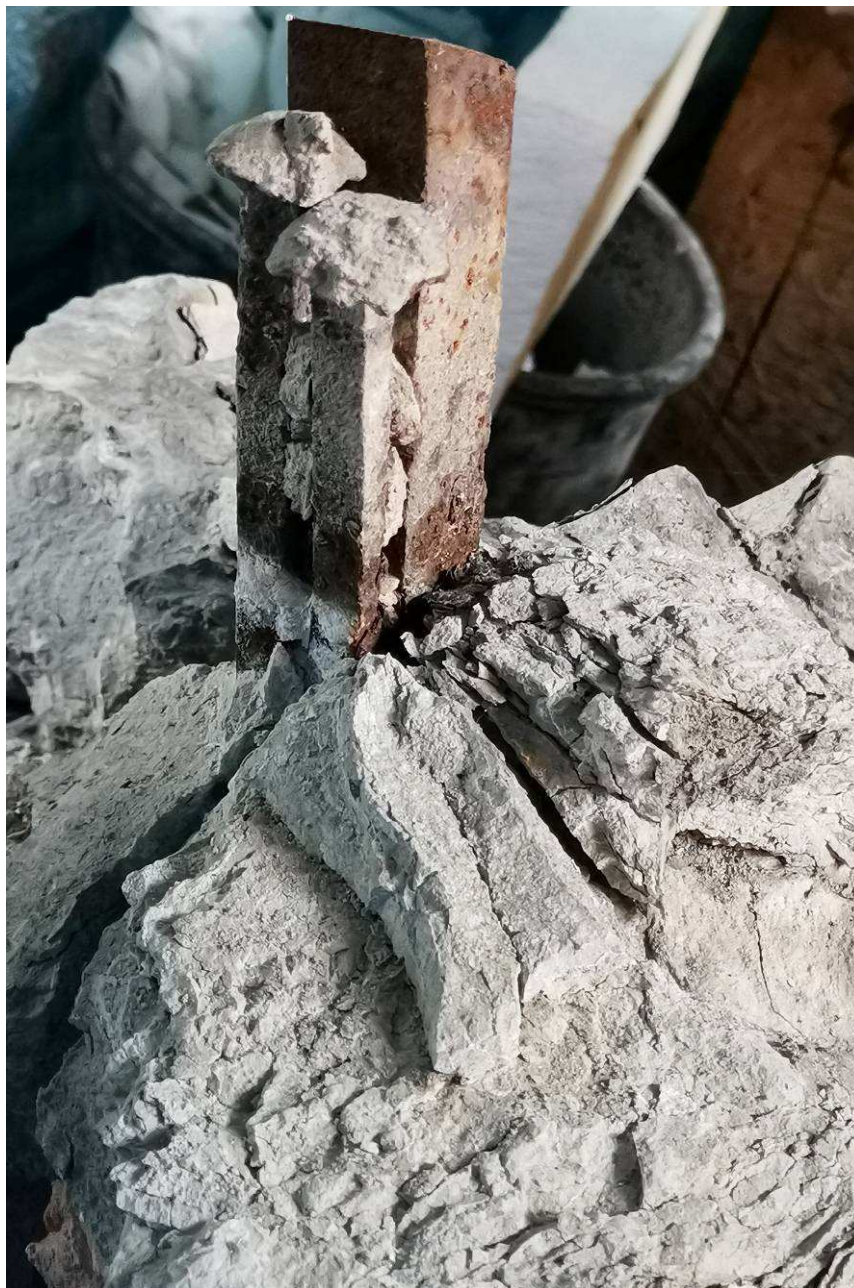
Fot. nr 20. Podstawa figury po jej zdemontowaniu w roku 2016.

Fot. nr 21. Spękania dolnej części figury. Stan po zdemontowaniu obiektu.

Fot. nr 22. Rozspojenie spękań w obrębie podstawy figury, wypełnionej w przeszłości betonem i cegłą.

Fot. nr 23. Korodujący trząpień montażowy z dodatkowymi gwoździami powodujące rozsadzanie podstawy figury.

Fot. nr 24. Rozłamy dolnej części szat Maryi. Czytelne spatynowane przełamy i podpłynięcia farbą we wcześniejszych szczelinach materiału.

Fot. nr 25. Stan zachowania głowy postaci. Widoczne grube, sztywne warstwy łuszczących się przemalowań.

Fot. nr 26. Stan zachowania postaci w obrębie kwiatów. Widoczne zatarcie rysunku rzeźbiarskiego grubymi warstwami przemalowań.

Fot. nr 27. Stan zachowania niecki i kolumny. Widok od strony północnej. Czytelne nadsypanie powierzchni gruntu i pogrążenie niecki.

Fot. nr 28. Stan zachowania niecki i kolumny. Widok od strony południowej.

Fot. nr 29. Stan zachowania górnej części kolumny właściwej. Widoczne nawarstwienia na powierzchni kamienia oraz ubytki formy.

Fot. nr 30. Stan zachowania kapitela. Widoczne spękania i deformacje abakusa.

Fot. nr 31. Podstawa kolumny posadowiona w niecce fontanny. Stan zachowania. Widoczne spęcherzone i łuszczące wielokrotne przemalowania powierzchni.

Fot. nr 32. Stan zachowania podstawy kolumny. Widoczne głębokie ubytki, sięgające struktury murowej.

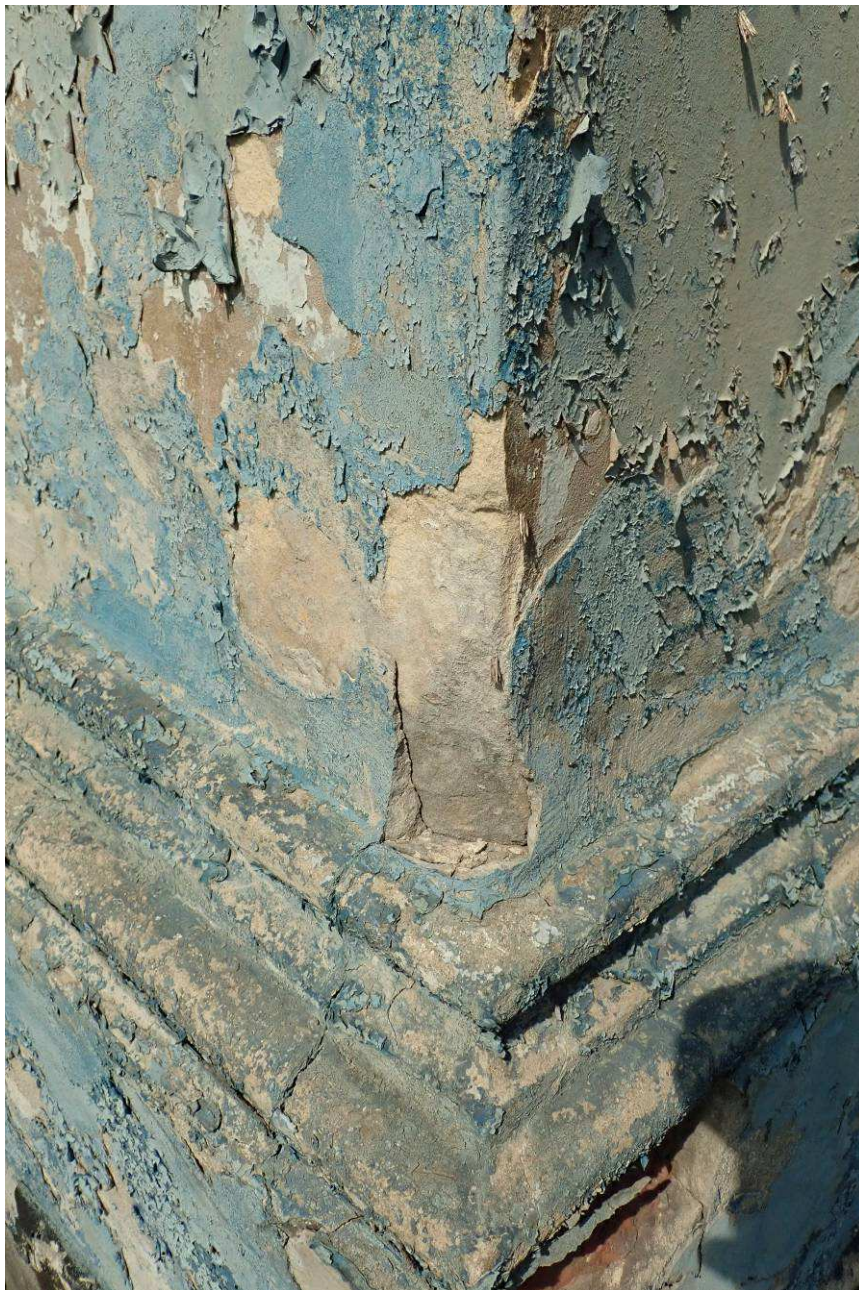
Fot. nr 33. Nakrywa postumentu z bazą kolumny właściwej. Stan zachowania. Widoczne nawarstwienia korozyjne kamienia, łuszczące się przemalowania oraz zasiedlenie mikroorganizmami.

Fot. nr 34. Stan zachowania bazy kolumny właściwej. Widoczne łuszczące się przemalowania, odsłaniające zdeintegrowaną powierzchnię kamienia.

Fot. nr 35. Stan zachowania dekoracji postumentu z pozostałością tryskacza fontanny.

Fot. nr 36. Naroże postumentu. Widoczne spękania i duży ubytek kamienia.

Fot. nr 37. Podstawa cokołu od strony tylnej. Czytelne głębokie ubytki struktury. Widoczna pozostałość instalacji odwadniającej.

Fot. nr 38. Podstawa cokołu od strony bocznej (zachodniej).

Fot. nr 39. Podstawa cokołu - widok od strony frontowej.

Fot. nr 40. Odspojenia wyprawy na podstawie obiektu odsłaniające ceglany trzon z czytelnymi objawami krystalizacji soli.

Fot. nr 41. Spękania i deformacje obramowania niecki. Widoczne kumulacje zasolenia i krystalizacji wodorowęglanu wapnia w strefach spękań kamienia.

Fot. nr 42. Objawy korozji mikrobiologicznej na powierzchni zawilgoconego kamienia - zasiedlanie mchem i porostami.

Fot. nr 43. Wtórne wypełnienia zdeformowanych spoin w elementach niecki.

Fot. nr 44. Pozostałość instalacji odwadniającej.

Fot. nr 45. Zniszczone wtórne wypełnienia na łączeniach elementów obramowania niecki.

Fot. nr 46. Odkrywka pograżonej w gruncie kamiennej czaszy oraz schodkowo murowanych obramowania i fundamentów obiektu.

Fot. nr 47. Wyprofilowana podstawa zewnętrznej części niecki.